

Lapin elinvoimakeskus

Valtatien 4 parantaminen välillä Hirvas-Apukka, Rovaniemi Yhteysviranomaisen lausunto ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta

Yhteysviranomaisen hankkeesta vastaavalle antama lausunto ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta perustuu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017, jäljempänä YVA-laki) 18 §:ään.

Arviointimenettelyn yhteysviranomaisena toimii Lupa- ja valvontavirasto.

1 Hanketiedot

1.1 Hankkeen perustiedot

Valtatien 4 parantaminen välillä Hirvas-Apukka Rovaniemi.

Hankkeesta vastaava on Lapin elinvoimakeskus. Hankkeesta vastaavan konsulttina ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä on toiminut Sitowise Oy.

1.2 Hankkeen ja sen vaihtoehtojen kuvaus

Lapin elinvoimakeskus suunnittelee valtatie 4 parantamista Rovaniemellä välillä Hirvas-Alakorkalo sekä välillä Ounasjoki-Apukka. Hankkeessa suunnitellaan valtatie rakentamista osittain uuteen maastokäytävään ja osittain nykyistä valtatieä tullaan leventämään 2+2 kaistaiseksi nykyisellä paikallaan. Tieosuudelle Alakorkalo-Ounasjoki ei kohdistu toimenpiteitä.

Valtatie 4 on osa Eurooppatietä E75 ja se kuuluu Euroopan TEN-T-liikenneverkon kattavaan liikenneverkkoon. Valtatie 4 parantamisen merkittävimmät tavoitteet ovat mm. liikenteen turvallisuuden ja sujuvuuden parantaminen, sekä nykyisen meluhaitan vähentäminen. Väliille Hirvas-Alakorkalo on laadittu yleissuunnitelma, väliille Ounasjoki-Lentokentäntie on laadittu toimenpideselvitys ja väliille Napapiiri-Apukka on laadittu yleissuunnitelma. Suunnitelmien pohjalta on valittu YVA-menettelyssä tarkasteltava vaihtoehto VE1.

YVA-menettelyssä tarkasteltavat vaihtoehdot:

VE0: Hanketta ei toteuteta. Hanketta vertaillaan tilanteeseen, jossa valtatielle ei kohdisteta parantamistoimenpiteitä, mutta liikennemäärä on kasvanut vuoteen 2050 mennessä arvioitavan vaihtoehdon tavoin.

VE1:

- Osuudella Hirvas-Alakorkalo vaihtoehto vastaa Hirvas-Alakorkalon yleissuunnitelmaratkaisua (16,4 km). Valtatietä parannetaan Hirvasojan

eteläpuolella nykyisellä paikallaan. Hirvaan ja Alakorkalon välillä valtatie 4 rakennetaan noin 12 kilometrin matkalta uuteen maastokäytävään pääosin kaksikaistaisena.

- Osuudelle Alakorkalo-Ounasjoki ei kohdistu toimenpiteitä (2,5 km). Valtatie järjestelyineen säilyy nykyisellään, nelikaistaisena valtatieenä. Osuus Alakorkalo-Ounasjoki käsittää Oijustien ja kantatien 79 liittymän välisen osuuden.
- Osuudella Ounasjoki-Napapiiri vaihtoehto vastaa toimenpideselvityksen ratkaisua (5,9 km). Valtatie parannetaan nykyisellä paikallaan 2+2 kaistaiseksi puuttuvalla osuudella ja rakennetaan tarvittavat meluesteet.
- Osuudella Napapiiri-Apukka vaihtoehto vastaa Napapiiri-Apukan yleissuunnitelmaratkaisua (10,9 km). Valtatie rakennetaan noin 6 kilometrin matkalta uuteen maastokäytävään. Valtatietä parannetaan pääosin yksiajorataisena 1+1-kaistaisena tienä, mutta Lentokentän ja Välttikankaan välille rakennetaan varalaskupaikka 2+2-kaistaiseksi.

Tarkempi kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehtoista on esitetty arviointiohjelmassa.

2 Ympäristövaikutusten arviointimenettely

2.1 Arviointiohjelman vireilletulo

Hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä YVA-lain liitteen 1 kohdan 9 c) *tien uudelleenlinjaus tai leventäminen siten, että näin muodostuvan yhtäjaksoisen neli- tai useampikaistaisen tieosan pituudeksi tulee vähintään 10 kilometriä* perusteella.

YVA-ohjelmassa tarkastellaan valtatie 4 parantamista välillä Hirvas-Alakorkalo sekä välillä Ounasjoki-Apukka. Yhdessä edellisten väliin jäävän Rovaniemen keskustan osuuden kanssa muodostuu yli 10 kilometriä pitkä nelikaistainen tieosa.

2.2 Ennakkoneuvottelu sekä ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja muiden menettelyiden yhteensovittaminen

Yhteysviranomaisen on järjestänyt YVA-lain 8 §:ssä tarkoitetun ennakkoneuvottelun 17.2.2026, edistämään muun muassa hankkeen vaatimien arviointi-, suunnittelu- ja lupamenettelyjen kokonaisuuden hallintaa, sekä hankkeesta vastaavan ja viranomaisten välistä tiedonvaihtoa. Ennakkoneuvotteluun osallistuivat seuraavat tahot: Lupa- ja valvontavirasto, Lapin elinvoimakeskus, Väylävirasto, Sitowise Oy, Rovaniemen kaupunki, Lapin maakuntamuseo, Lapin lennosto ja Paliskuntain yhdistys.

Arviointiohjelmassa on kuvattu maanteiden vaiheittainen suunnitteluprosessi kappaleessa 2.2. YVA-menettelyn rinnalla laaditaan tiesuunnitelmat välille Hirvas-Alakorkalo ja välille Ounasjoki-Apukka. Tiesuunnitelmien laatiminen on käynnistynyt alkuvuodesta 2026.

2.3 Arviointiohjelman vireilletulo

Arviointiohjelma on tullut vireille 19.3.2026, kun hankkeesta vastaava on toimittanut Lupa- ja valvontavirastoon Valtatien 4 parantaminen välillä Hirvas-Apukka hanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointiohjelman (jäljempänä arviointiohjelma).

2.4 Arviointiohjelmasta tiedottaminen ja kuuleminen

Yhteysviranomaisen tiedotti arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä pidosta sekä mielipiteiden ja lausuntojen esittämisen mahdollisuudesta julkisella kuulutuksella 1.4.2026-30.4.2026. Kuulutus julkaistiin Lupa- ja valvontaviraston verkkosivuilla www.lvv.fi > Ajankohtaista. Tieto kuulutuksesta lähetettiin Rovaniemen kaupungille julkaistavaksi kuntalain (410/2015) 108 §:n mukaisesti. Lisäksi arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä pidosta sekä mahdollisuudesta mielipiteiden ja lausuntojen esittämiseen tiedotettiin Uusi Rovaniemi ja Lapin kansa lehdissä 1.4.2026 julkaistuilla lehti-ilmoituksilla.

Arviointiohjelmaan on voinut tutustua kuulemisaikana:

- Ympäristöhallinnon verkkopalvelussa osoitteessa www.ymparisto.fi/vt4-Hirvas-Apukka-YVA
- Rovaniemen kaupungin Osviitan palvelupisteellä, Lapin elinvoimakeskuksella ja Muurolan kirjastossa

Arviointiohjelmasta järjestettiin kaikille avoin esittelytilaisuus 8.4.2026 kello 17-19 Napapiirillä Tontun klubitalolla (Joulumaantie 20, 96930 Rovaniemi). Tilaisuuteen oli mahdollista osallistua myös etäyhteydellä.

3 Arviointiselostuksesta annetut lausunnot ja mielipiteet

Yhteysviranomaisen pyysi lausunnot arviointiohjelmasta hankkeen vaikutusalueen kunnilta ja muilta viranomaisilta, joita asia todennäköisesti koskee. Arviointiohjelmasta toimitettiin yhteysviranomaiselle 11 lausuntoa ja 2 mielipidettä. Lausunnon antoivat seuraavat viranomaiset tai tahot: Finavia Oyj, Fingrid Oyj, Lapin liitto, Lapin maakuntamuseo, Lapin pelastuslaitos, Luonnonvarakeskus, Metsähallitus, Paliskuntain yhdistys, Poikajärven paliskunta, Rovaniemen kaupungin ympäristölautakunta, sekä Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes). Mielipiteen antoivat seuraavat tahot: Rovaniemen seudun omakotiyhdistys ry ja Santapark Oy.

Seuraavassa on esitetty yhteysviranomaisen näkemys lausuntojen ja mielipiteiden keskeisestä sisällöstä. Lausuntopyyntö ja lausunnot löytyvät kokonaisuudessaan osoitteesta www.ymparisto.fi/vt4-Hirvas-Apukka-YVA. Verkkopalvelussa julkaistuista lausunnoista on poistettu henkilötiedoiksi katsotut sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n mukaiset tiedot.

Yhteenveto lausunnoista

Liikenne

Kuulemispalautteen mukaan lentokentätien parantaminen eritasoliittymäksi parantaa lentoaseman saavutettavuutta ja alueen liikenneturvallisuutta. Pyydettiin huomioimaan turvallisten kulkuyhteyksien järjestäminen uuteen maastokäytävään sijoittuvan tiealueen jakamille kiinteistöjen osille.

Melu

Huomautettiin, että tulevaisuudessa liikennemäärien kasvu voi vaikuttaa melun lisääntymiseen. Kuulemispalautteen mukaan herkkien väestöryhmien kohteiden osalta arviointiohjelmassa esitetyt tiedot ja määrittelyt ovat puutteellisia, mikä tulee huomioida aiempia melulaskelmia hyödynnettäessä ja melusuojauksen tarvetta arvioitaessa. Huomautettiin, että YVA-menettelyssä ja meluntorjunnan suunnittelussa tulisi huomioida myös Alakorkalon ja Ounasjoen välinen osuus.

Ilmanlaatu

Huomautettiin, että pienhiukkaset ovat liikenteen ilmapäästöistä terveysvaikutusten kannalta merkittävin altiste. Kuulemispalautteen mukaan koko suunnittelualueelta tulisi selvittää ja mallintaa hiukkasten leviäminen huomioiden pienhiukkaspitoisuuksien ohjearvot (VNa 79/2017) sekä ilmanlaadun raja- ja ohjearvot hengitettävien hiukkasten osalta (VNa 480/1996).

Rakennettu kulttuuriympäristö

Lapin maakuntamuseon mukaan hankkeesta ei kohdistu merkittäviä muutoksia rakennetun kulttuuriympäristön kannalta arvokkaille kohteille tai alueille. Vaikutukset rakennettuun kulttuuriympäristöön tulee kuitenkin huomioida tiesuunnitelmia laadittaessa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Huomautettiin, että suunnittelualueelle sijoittuu runsaasti Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavassa maakunnallisesti merkittäväksi osoitettua arkeologista kulttuuriperintöä, joka ei koostu kiinteistä muinaisjäänöksistä, mutta tulee huomioida maankäytön suunnittelussa. Etenkin näitä ovat Napapiiri-Apukka osuudella sijaitsevat sotahistorialliset maS-kohteet. Arkeologisen kulttuuriperinnön arviointiin esitettyä vaikutusalueetta, 100 metriä tielinjauksen keskiliinjasta, tulee tarvittaessa laajentaa, jotta rakennustöiden vaikutukset tulee arvioitua.

Vaikutukset luonnonympäristöön

Lausunnoissa huomautettiin, että valtatieparantaminen aiheuttaa rakentamisen aikaisia ja pysyviä vaikutuksia luonnonympäristöön erityisesti uuteen maastokäytävään sijoittuvilla osuuksilla ja vesistöylytysten kohdalla. Vaikutukset kohdistuvat metsä- ja suoympäristöihin ja arvokkaisiin luontotyypeihin kuten korpiin, lähteisiin ja tulvametsiin ja hanke aiheuttaa luonnonympäristöjen pirstoutumista. Hankkeen vaikutusalueella esiintyy luonnonsuojelullisesti arvokkaita lajeja kuten lapinleinikki, laaksoarho, saukko, metsäkanalinnut sekä lintudirektiivin ja uhanalaisluokituksen mukaisia lintulajeja. Tielinjaus sivuaa maakunnallisesti arvokasta lintualueita. Vaikutukset pöllöihin ja

tiedossa olevaan huuhekajareviiriin tulisi selvittää. Hankkeessa tulee huomioida eläinten kulkuyhteyksien mahdollistaminen esimerkiksi rakentamalla alikulkukäytäviä.

Maankäyttö ja kaavoitus

Huomautettiin, että maakuntakaavoitusta koskien tulee huomioida vireillä oleva Lapin turvallisuus- ja liikennevaihemaa- ja kaavoitus 2050 sekä laadittu Lapin liikennestrategia 2050. Valtatien 4 parantaminen välillä Hirvas-Apukka nähdään Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavan ja Lapin liikennestrategian 2050 tavoitteiden mukaisena.

Huomautettiin, että hankkeen suunnittelualueelle sijoittuvat Fingrid Oyj:n 110 kilovoltin voimajohto Valajaskoski-Meltaus sekä 220 kilovoltin voimajohto Valajaskoski-Isoniemi, jotka tulee yhteensovittaa hankkeen kanssa.

Vaikutukset poronhoitoon

Lausunnoissa huomautettiin, että hankkeen vaikutukset poronhoitoon tulee arvioida. Poronhoidon nykytila ja toiminta suunnittelualueella ja sen vaikutusalueella tulee kuvata riittävän laajasti. Arvioinnissa tulee selvittää mm. hankealueen ja vaikutusalueen merkitys paliskunnan poronhoidolle, vaikutukset porolaitumiin, poronhoitotoimintaan ja poronhoidon järjestämiseen. Vaikutusten arvioinnissa tulisi selvittää suorat ja välilliset vaikutukset, sekä huomioida yhteisvaikutukset muiden maankäytön hankkeiden kanssa ja kumulatiiviset vaikutukset olemassa olevien kuormittavien maankäyttömuotojen kanssa. Poronhoidolle koituvat haitat tulee pyrkiä minimoimaan yhteistyössä paliskuntien kanssa. Uudet tielinjaukset voivat aiheuttaa laidunten menetyksiä ja lisätä porokolareita.

Rakentamisen aikaiset vaikutukset

Huomautettiin, että hankkeessa tulisi laatia kokonaisvaltainen suunnitelma kaivettavien maiden sijoittamisesta ja hyödyntämisestä sekä huomioida happamat sulfaattimaat ja mustaliuskeet. Lisäksi tulee huomioida ylijäämämaiden käsittelyyn mahdollisesti tarvittavat luvat. Hulevesien hallinta tulisi huomioida osana hanketta pintavesien suojelemiseksi.

Onnettomuus- ja ympäristöriskit

Valtatien parantaminen sijoittuu Tukesin valvonnassa olevien laajamittaista kemikaalien käsittelyä ja varastointia harjoittavien laitosten konsultointivyohtajalle (Gasum Oy, Lapin Liha Oy). Valtatien parantamisella (esim. uudet liittymät) voi olla vaikutusta kemikaalilaitoksille tapahtuvaan liikenteeseen. Pelastustoimen lähestyttävyyden on tärkeää huomioida valtatie suunnittelussa ja rakentamisvaiheessa.

Yhteenveto mielipiteistä

Yleistä

Mielipiteissä huomautettiin, että YVA-menettely on myöhässä tiehankkeen kokonaissuunnittelun suhteen ja YVAN ohjaava vaikutus muihin suunnitelmiin ei siksi kunnolla toteudu.

Liikenne

Kuulemispalautteen mukaan arviointiohjelmassa ei riittävästi huomioida SantaParkin saavutettavuuden merkitystä matkailuelinkeinotoiminnan, huoltoliikenteen, väestönsuojelun ja pelastustoimen näkökulmasta. Vaaditaan, että valtatie 4 liittymä SantaParkin kohdalla tulee säilyttää tai tarkastella vaihtoehtoa, jossa eritasoliittymä sijoittuu uuteen paikkaan. Liittymän poistamisesta aiheutuvat vaikutukset elinkeinotoimintaan tulee arvioida. Huomautettiin, että arviointiohjelmassa esitetyt liikennemäärät ja johtopäätökset eivät vastaa nykytilannetta ja sesonkiluonteista matkailun kasvua Napapiirin osalta ja tiedot tulee päivittää.

Melu ja valaistus

Melun osalta huomautettiin, että melualueelle sijoittuvien asuinkiinteistöjen kartoitustulosten tulisi ohjata meluvallien suunnittelua. Huomautettiin, että valaistusolosuhteiden muutoksia hankealueella ei ole riittävästi huomioitu. Kuulemispalautteen mukaan arviointiohjelman melu- ja häiriövalotarkastelut eivät riittävästi huomioi päätien tasauksen muutosta, valaistuksen luonnetta 2+2 tieratkaisussa ja sen vaikutuksia Santaparkin ympäristöön ja alueen matkailukokemukseen. Arviointiselostuksessa tulisi tarkentaa mallinnuksia ja haittojen lieventämiskeinoja sekä havainnollistaa vaikutuksia Santaparkin rinteeltä.

Maankäyttö, kaavoitus

Matkailupalvelujen erityistarpeet tulee huomioida mm. viheryhteyden säilyminen lentokentältä Napapiirille. Poro- ja huskyvaljakoille sekä moottorikelkkailua varten tarvitaan valtatie 4 alittavat alikulkutunnelit.

4 Yhteysviranomaisen kannanotto arviointiohjelman laajuudesta ja tarkkuudesta sekä ohjeet arviointiselostuksen laadintaan

4.1 Arvioinnin laajuus ja tarkkuus

Yhteysviranomainen toteaa, että arviointiohjelma täyttää ympäristövaikutusten arviointiohjelmalle YVA-laissa ja -asetuksessa asetetut sisältövaatimukset. Arviointiohjelmasta saa riittävän kuvan ympäristön nykytilasta sekä tehtävästä ympäristövaikutusten arvioinnista.

Arviointiohjelman mukaan hankkeen todennäköisesti merkittävät vaikutukset kohdistuvat liikenteeseen, meluun, ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen, luonnonympäristöön, arkeologiseen kulttuuriperintöön, ilmastoon, pintavesiin sekä yhdyskuntarakenteeseen ja alueidenkäyttöön. Arviointiselostuksessa on esitetty perustelut arvioinnin kohdentamiselle vaikutuslajeittain taulukossa 3.1. ja yhteysviranomainen pitää esitystapaa selkeänä.

Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiohjelmassa on tunnistettu hyvin hankkeen ennalta arvioiden merkittävimmät vaikutukset. Yhteysviranomainen katsoo, että arvioinnissa tulee painottaa todennäköisesti merkittävien ympäristövaikutusten arviointia. Lisäksi merkittävyydeltään epävarmoja vaikutuksia tulee tarkastella siinä

laajuudessa, että niiden merkittävyys voidaan perustella. Ennalta tai arvioinnin kuluessa vähäiseksi arvioidut vaikutukset voidaan rajata vaikutusarvioinnin ulkopuolelle ja perustella tehty valinta arviointiselostuksessa. Maaperään ja ilmanlaatuun kohdistuvien vaikutusten merkittävyys on epävarma, joten niihin kohdistuvia vaikutuksia tulee arvioida arviointiohjelmassa esitettyä laajemmin. Etenkin maaperään ja luonnonvaroihin kohdistuvat vaikutukset voivat nousta merkittäviksi, koska hankkeessa suunnitellaan tien rakentamista uuteen maastokäytävään, mikä vaatii maanmuokkausta ja maa-aineksia.

Usean vaikutuksen osalta arviointiohjelmassa oli keskitytty toiminnan aikaisten vaikutusten kuvaamiseen ja arviointiin. Rakentamisen aikaisia vaikutuksia on tuotu lyhyesti esiin arviointiohjelman kappaleessa 3.5, mutta rakentamisen aikaisia vaikutuksia olisi tullut huomioida paremmin myös vaikutuslajeittain.

Vaikutusaluetta on kuvattu yleisesti arviointiohjelman kappaleessa 3.4. ja lisäksi vaikutuslajeittain tarkemmin. Suurimman osan hankkeen vaikutuksista voidaan katsoa rajoittuvan tielinjauksen läheisyyteen. Arvioinnissa on kuitenkin tärkeää huomioida myös mm. tieliittymien kohdalla laajempi vaikutusalue ja rakentamiseen liittyvät alueet kuten ylijäämämaiden sijoituspaikat.

Arviointiohjelman mukaan hankkeen vaikutuksia arvioidaan IMPERIA-hankkeessa kehitettyä ARVI-menetelmää käyttäen. Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiselostuksessa tulee esittää vaikutuskohdittain perustelut, miten vaikutuksen merkittävyys on määritetty, jotta merkittävyyteen voi ottaa kantaa. Vaihtoehtojen vertailussa tulee kuvata eri vaihtoehtojen ympäristövaikutusten eroavuudet sekä sanallisesti että taulukkomuodossa, erityisesti merkittävien ympäristövaikutusten osalta. Myös epävarmuustekijät ja vaikutusten lievennyskeinot tulee esittää vaikutuskohdittain.

YVA-menettelyn esitetty aikatauluarvio on tiukka, koska se edellyttää mm. kaikkien selvitysten tekoa vuonna 2026. Yhteysviranomaisen pitää aikataulua kuitenkin realistisena huomioiden, että hankkeessa on jo tehty paljon selvityksiä ja arviointia yleissuunnitelmien yhteydessä.

4.2 Hankekuvaus ja hankkeen vaihtoehdot

Arviointiohjelmassa puhutaan hankkeista monikossa tarkoittaen eri tieosuuksia (Hirvas-Alakorkalo, Napapiiri-Apukka, Ounasjoki-Napapiiri), joille on tiesuunnittelussa omat hankkeensa (mm. yleissuunnitelmat, tiesuunnitelmat). YVA-menettelyn näkökulmasta kyseessä on kuitenkin yksi hanke, josta tulisi kirjoittaa yksikkömuodossa.

YVA-menettelyssä on vain yksi toteutusvaihtoehto VE1, mitä on perusteltu sillä, että yleissuunnitelmien yhteydessä on jo tehty vaihtoehtotarkastelua. Yhteysviranomaisen pitää tätä riittävänä perusteluna valitulle vaihtoehtotarkastelulle. Kuulemispalautteessa nousi esiin, että Napapiirin eritasoliittymän osalta olisi hyvä tarkastella eri vaihtoehtoja ja niiden vaikutuksia.

Yhteysviranomaisen toteaa, että hankkeen riittävän tarkka kuvaus on merkittävä osa ympäristövaikutusten arviointiprosessia ja sen tulee olla yksiselitteinen kuvaus siitä, mitä hanke kokonaisuudessaan käsittää. Vaikutusten arvioinnissa hankkeesta mahdollisesti aiheutuvia vaikutuksia ympäristöön arvioidaan hankkeen kuvauksen perusteella, koska

siitä määritetään, mitkä tekijät aiheuttavat muutoksia ja miten ne ympäristössä ilmenevät. Arviointiselostuksessa tulee kiinnittää huomiota, että sanallisia kuvauksia havainnollistetaan kartoilla, joista mm. eritasoliittymät ja niiden nimet käyvät selkeästi ilmi.

4.3 Ympäristön nykytila, arvioitavat ympäristövaikutukset ja menetelmät

Ympäristön nykytila

Ympäristön nykytila on kuvattu arviointiohjelmassa vaikutustyypeittäin tiiviisti, mutta kuitenkin sellaisella tarkkuudella, että vaikutusten tunnistaminen ja arvioinnin kohdentaminen on lähtökohtaisesti mahdollista. Hankkeesta vastaavan tulee yhteysviranomaisen lausunnon lisäksi perehtyä arviointiohjelmasta annettuihin lausuntoihin ja mielipiteisiin, joissa on esitetty huomioita ja korjausesityksiä arviointiohjelman tietoihin. Mahdolliset virheet ja puutteet tulee huomioida ja korjata arviointiselostusta laadittaessa.

Hankkeen liittyminen muihin suunnitelmiin ja tavoitteisiin

Yhteysviranomaisen katsoo, että kaikki arviointiohjelman kappaleessa 1.5 esitetyt valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet eivät liity hankkeeseen. Esimerkiksi tavoitteissa mainittuja kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittäviä satamia ja rajanylityspaikkoja hankealueella ei ole. Toisaalta arviointiohjelmassa ei ole tunnistettu kaikkia hankkeeseen liittyviä valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita. On tärkeää tunnistaa, mikä Valtioneuvoston päätöksen mukainen tavoite tai sen osa koskee nimenomaan tätä hanketta ja miten hanke edistää valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita.

Valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista tässä hankkeessa edistetään tehokasta liikennejärjestelmää koskevia tavoitteita. Yhteysviranomaisen katsoo, että terveellinen ja turvallinen elinympäristö -tavoitekokonaisuuden osalta tavoitteet ympäristö- ja terveyshaittojen ehkäisemisestä sekä haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätettävästä riittävän suuresta etäisyydestä tai riskien muulla tavoin hallitsemisesta liittyvät olennaisesti tähän hankkeeseen. Terveellisyyteen ja turvallisuuteen liittyviä haittatekijöitä ovat erityisesti liikenteen ja tuotantotoiminnan päästöt maaperään, veteen ja ilmaan, altistuminen melulle sekä ympäristöön vaikuttavat onnettomuudet. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvien ympäristö- ja terveyshaittojen ehkäisemistä ja onnettomuusriskien hallitsemista koskevien tavoitteiden edistäminen toteutuu hankkeessa parhaiten jättämällä riittävät suojaetäisyydet asutukseen. Myös maanpuolustuksen tarpeiden turvaamista koskeva tavoite on tässä hankkeessa tärkeä.

Myös elinvoimaista luonto- ja kulttuuriympäristöä ja luonnonvaroja koskeva tavoitekokonaisuus on olennainen hankkeen kannalta. Tavoitekokonaisuus sisältää valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisen, luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymisen, virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä huolehtimisen, luonnonvarojen kestävä hyödyntämisen, sekä maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien alueiden säilymisen.

Lapin liitto huomautti, että Lapin liikennestrategia 2050 on korvannut arviointiohjelmassa mainitun Lapin liikennejärjestelmäsuunnitelman 2040.

Arvioitavat ympäristövaikutukset

Arviointiohjelmassa esitetyn lisäksi yhteysviranomaisen edellyttää huomioimaan arvioinnissa eri ympäristövaikutusten osalta seuraavat asiat.

Liikenne

Yleisötilaisuudessa ja mielipiteissä huomautettiin, että arviointiohjelmassa esitetyt liikennemäärät ja johtopäätökset eivät vastaa alueen nykytilannetta ja sesonkiluonteista matkailun kasvua Napapiirin osalta. Yhteysviranomaisen pyytää huomioimaan alueen erityispiirteet ja liikenteen sesonkiluonteisuuden arvioinnissa. Liikennemääriä ja niiden jakautumista eri vuodenajoille tulee avata arviointiselostuksessa. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida myös rakentamisvaiheen aikainen liikenne kuten maa-ainesten kuljetus. Hankkeen rakentamisen aikaiset vaikutukset eroavat valtatieen käyttämiseen liittyvistä vaikutuksista ja ne tulee esittää tarvittavilta osin erillisenä. Liikennevaikutusten perusteella tulee arvioida, millaisia ympäristövaikutuksia aiheutuu vaikutusalueen asukkaiden elinoloihin ja viihtyvyyteen ja turvallisuuteen.

Melu

Arviointiohjelmassa ei esitetä tarkemmin, millä menetelmällä meluvaikutusten tarkastelu tehdään. Yhteysviranomaisen edellyttää, että meluvaikutuksia mallinnetaan siihen soveltuvalla ohjelmistolla, joka perustuu pohjoismaiseen tieliikennemelun laskentamalliin. Melutasot tulee esittää karttapohjalla vähintään 5 desibelin välein. Melun vaikutukset tulee arvioida melualueille sijoittuvien asukasmäärätarkastelujen perusteella. Asukasmäärät melualueilla tulee jaotella 55–60 dB, 60–65 dB ja yli 65 dB vyöhykkeisiin sekä loma-asutuksen osalta 45–50 dB ja 50–55 dB vyöhykkeisiin. Yöaikana klo 22–7 jaottelu tulee esittää vakituisen asumisen osalta 50–55 dB vyöhykkeelle ja loma-asutuksen osalta 40–45 vyöhykkeelle. Arvioinnissa tulee huomioida asutuksen lisäksi myös muut melulle herkäät kohteet ja alueet kuten koulut, päiväkodit ja luonnonsuojelualueet. Suunnittelualueelle sijoittuvat herkäät kohteet tulee tarkistaa Rovaniemen kaupungilta.

Vertailuissa tulee huomioida liikenteen nykytilanne sekä ennustetilanne nykyisellä tieverkolla ja ennustetilanne vaihtoehtojen osalta. Vaikutustarkastelu tulee tehdä osuuksittain, Hirvas-Alakorkalo, Alakorkalo-Ounasjoki, Ounasjoki-Napapiiri ja Napapiiri-Apukka. Arviointiselostuksessa tulee myös huomioida se, että tielinjaukset vaihtoehdossa VE1 sijoittuvat aiemmin meluttomaan tai vähämeluiseen ympäristöön, mikä muuttaa näiden alueiden ääniympäristöä. Eri toimintojen yhteismelua tulee tarkastella soveltuvasti raideliikenteen ja katuliikenteen osalta. Rakentamisen aikaista melua tulee tarkastella erikseen.

Melumallinnuksen perusteella hankevaihtoehtoille tulee määritellä alustavat meluntorjunnan tarpeet. On tärkeää tunnistaa kohteet, joissa suunnitellut

meluntorjuntatoimenpiteet eivät riitä Valtioneuvoston päätöksen (VNp 993/1992) ohjearvojen saavuttamiseen, ja esittää millaisia lisätoimenpiteitä tarvittaisiin tavoitteiden täyttämiseksi.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Yhteysviranomaisen pyytää huomioimaan Lapin maakuntamuseon lausunnossa esiin nostetut asiat, kuten maakuntakaavassa osoitetut sotahistorialliset kohteet. Arkeologiseen kulttuuriperintöön kohdistuvien vaikutusten tarkastelualueen rajauksessa tulee huomioida arviointiohjelmassa esitetyn selvitysalueen lisäksi rakennustöiden mahdollisesti aiheuttama laajempi vaikutusalue.

Ihmisten elinolot ja viihtyvyys

Arviointiselostuksessa tulee selkeästi eritellä, mitä vaikutuksia muodostuu hankkeen rakentamisesta ja mitä vaikutuksia muodostuu toiminnan aikana. Rakentamisesta aiheutuvia vaikutuksia ovat mm. melu, pöly, rakentamiseen liittyvän raskaan liikenteen lisääntyminen, erilaiset liikenteen järjestelyä koskevat muutokset, liikenneturvallisuuskysymykset ja häiriöt, jotka vaikuttavat eri kohteiden saavutettavuuteen. Rakentamisen kesto ja vaikutukset voivat vaihdella eri kohteissa, mm. siltojen ja eritasoliittymien rakentamisen johdosta. Vaikutusten arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota siihen, miten haitallisia vaikutuksia voidaan torjua tai välttää tai miten tiedotetaan lähialueen asukkaita merkittävästä haitasta, sen kestosta ja mahdollisista haittojen lieventämiskeinoista.

Luonnonympäristö

Yhteysviranomaisen muistuttaa, että hanketta varten laadituista tai hankkeessa hyödynnetyistä selvityksistä on käytävä selkeästi ilmi, mitä selvitys koskee, selvityksen laatijoiden pätevyys, selvitysten tarkka sijoittuminen, selvityksissä käytetyt menetelmät sekä ajankohdat, selvityshetken olosuhteet, mahdolliset epävarmuustekijät sekä selvitysten tulokset/havainnot. Raportoinnissa tulee kiinnittää huomiota selkeyteen ja riittävään tarkkuuteen, ettei esimerkiksi havainnoista tai selvitysalueista jää epävarmuutta. Yhteysviranomaisen kannustaa käyttämään karttoja ja taulukointeja selvitysalueiden, selvitysolosuhteiden ja selvitysajankohtien havainnollistamiseen.

Kasvillisuus ja luontotyytit

Yhteysviranomaisen pitää hyvänä, että arviointiohjelmassa on esitetty tehdyt selvitykset tiiviisti, mutta pääosin selkeästi ja johdonmukaisesti. Vuodelle 2026 suunniteltujen kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitysten kohdentumisesta ei ole esitetty karttaa, vaan kuvailtu sanallisesti taulukoissa, joten selvitysten alueellinen kohdentuminen ei käy selkeästi ilmi. Arviointiselostuksessa tiedot alueen nykytilasta ja selvitysmenetelmistä tulee esittää tarkemmin. Yhteysviranomaisen toteaa, että kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksistä saadut tiedot ovat usein oleellisia myös eläimistöselvityksissä sekä näihin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa.

Linnusto

Hankkeessa on laadittu pesimälinnustoselvityksiä ja niitä on tarkoitus jatkaa kuluvana vuonna samoin kuin linnuston erillisselvityksiä. Arviointiohjelmasta saatujen tietojen perusteella pesimälinnustoselvitys ja suunnitellut linnuston erillisselvitykset vaikuttavat riittävältä. Jotta linnustoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnin riittävyttä voidaan arviointiselostusvaiheessa arvioida, tulee vaikutusalueen linnuston nykytilasta sekä sen selvittämisestä esittää ajantasaiset riittävän tarkat tiedot (ks. ylempänä yleisesti luontoselvityksistä). Myös kartoitusten sääolosuhteet tulee kuvata, koska ne vaikuttavat linnustokartoitusten luotettavuuteen. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että selvitysten edetessä hankealueen nykytilanne voi uusien havaintojen johdosta muuttua ja se tulee huomioida. Yleisesti yhteysviranomaisen pyytää erityisesti huomioimaan linnustoselvityksissä toistuvasti samaa pesää käyttävät lintulajit. Luonnonvarakeskus on lausunnossaan maininnut hankkeen läheisyyteen sijoittuvan huuhkajareviirin ja yhteysviranomaisen pyytää selvittämään reviirin tilanteen ja huomioimaan sen arvioinnissa.

Muu eläimistö

Arviointiohjelman mukaan viitasammakko- ja lepakkoselvityksiä on tarkoitus täydentää ja saukkoselvitykset laatia kuluvana vuonna alueille, joihin hankkeesta voi kohdistua vaikutuksia kyseisiin lajeihin. Sanallisten kuvausten osalta jää epävarmuuksia siitä, mihin selvityksiä tullaan kohdentamaan. Arviointiselostuksessa tulee olla ajantasainen ja riittävän tarkka tieto vaikutusalueen eläimistön nykytilasta sekä sen selvittämisestä.

Ilmasto

Arviointiohjelman mukaan arvioinnissa huomioidaan hankkeen rakentamisen ja liikenteen aiheuttamat päästöt sekä hankkeen vaikutukset hiilinieluihin ja hiilivarastoihin. Erikseen tarkastellaan tiehankkeen ilmastomuutokseen sopeutumista. Yhteysviranomaisen pitää esitettyä arviointitapaa riittävänä. Arviointiselostuksessa tulee kertoa selkeästi arvioinnissa käytetyt menetelmät ja laskentaperusteet. Ilmaston muutokseen sopeutumisen osalta on tärkeää huomioida alueen sijoittuminen paikoin tulvariskialueelle.

Pintavedet

Arviointiohjelmassa on pääosin tunnistettu pintavesiin kohdistuvat vaikutukset. Hankealueella on paljon järviä ja lampia sekä muita herkkiä kohteita. Arviointiohjelmassa esille tuotujen vaikutusten lisäksi yhteysviranomaisen toteaa, että rakentamisen vaikutukset pienvesiin voivat olla pitkäaikaisia, mikäli suuri määrä maa-aineksia pääsee huuhtoutumaan vesistöön. Lisäksi tien kuivatusojilla voi olla hydrologisen muutoksen lisäksi kuormitusvaikutusta. Arviointiselostuksessa tulee kuvata tielinjauksen kanssa risteävien virtavesien kohdalla tapahtuvia rakennustoimenpiteitä, sekä keinoja, joilla rakentamisen aikaista eroosiota, happamuusriskiä sekä tien kuivatusojien vesistövaikutuksia hallitaan. Yhteysviranomaisen ei pidä hankkeesta vesienhoidon tavoitteisiin kohdistuvia merkittäviä vaikutuksia todennäköisinä, mutta tielinjauksen kanssa risteäviin puroihin voi kohdistua merkittäviä vaikutuksia. Yhteysviranomaisen suosittelee luontoinventointeja pienvesien ja lähteiden osalta. Arviointiselostuksessa tulee esittää inventoidut kohteet selkeästi kartalla.

Kaavoitus, yhdyskuntarakenne ja alueidenkäyttö

Kaavoitus

Arviointiohjelmassa on kuvattu hankealueen kaavoitustilanne ja tunnistettu voimassa oleva Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaava, maakuntakaavan hankealuetta koskevat merkinnät ja määräykset, sekä maakuntakaavan yleismääräykset. Yhteysviranomaisen toteaa, että maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Koska YVA-menettelyssä olevaa Hirvas-Apukka - valtatieä ei ole sellaisenaan osoitettu alueella voimassa olevassa maakuntakaavassa, tulee hankkeen suhde maakuntakaavan ratkaisuihin arvioida. Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiselostuksessa tulee huomioida myös vireillä oleva Lapin turvallisuus- ja liikennevaihemaa- ja asemakaava 2050. Tarkoituksena on laatia koko Lapin maakunnan kattava ensimmäinen vaihemaa- ja asemakaava, jossa painopisteinä on liikennejärjestelmä ja turvallisuus.

Maakuntakaava ei ole voimassa oikeusvaikutteisen yleiskaavan eikä asemakaavan alueella. Hankkeen suunnittelun yleis- ja asemakaavatilanne on esitetty arviointiohjelmassa paikoin sekavasti ja valtatie 4 suunnittelun suhdetta voimassa oleviin kaavoihin on vaikea hahmottaa yleispiirteisten karttojen perusteella.

Yhteysviranomaisen katsoo, että kukin suunnittelun alueella voimassa oleva yleiskaava määräyksineen tulee esittää erikseen arviointiselostuksessa, sillä alueella on voimassa eri aikaan hyväksytyjä yleiskaavoja, joissa on osin erilaiset kaavamerkinnät ja -määräykset. Kaavojen voimaantuloajankohdat tulee esittää. Arviointiselostuksessa tulee esittää suunnittelun valtatie suhde kaavoihin selkeästi myös kartoilla. Hirvaan osayleiskaavan muutos, VT 4:n parantaminen välillä Hirvas-Alakorkalo, liittyy olennaisesti valtatie 4 yleissuunnitteluun. Rovaniemen kaupunki on hyväksynyt osayleiskaavan muutoksen 1.12.2025, mutta Lapin ELY-keskus teki kaavan hyväksymispäätöksestä oikaisukehotuksen 18.12.2025. Rovaniemen kaupunki on 16.2.2026 tehnyt osayleiskaavamuutoksesta uuden hyväksymispäätöksen ja yleiskaavamuutos on kuulutettu voimaan 29.4.2026. Myös Alakorkalon osayleiskaavan muutos liittyy olennaisesti valtatie 4 parantamiseen. Rovaniemen kaupunki on hyväksynyt osayleiskaavan muutoksen 1.12.2025. Yleiskaavamuutos on kuulutettu voimaan 4.2.2026.

Arviointiohjelman perusteella useat arviointiohjelmassa esitetyt vireillä olevat asemakaavamuutokset liittyvät kyseessä olevaan YVA-hankkeeseen siten, että asemakaavoja on tarpeen muuttaa hankkeen toteuttamiseksi. Arviointiselostuksessa tulee tarkemmin esittää, mitä asemakaavoja on tarpeen muuttaa ja mikä on niiden aikataulu.

Yhdyskuntarakenne ja alueidenkäyttö

Arviointiohjelmassa on kuvattu alueen yhdyskuntarakennetta, asutusta ja väestöä asianmukaisesti. Yhteysviranomaisen katsoo, että maankäyttöön kohdistuvat suurimmat vaikutukset ilmenevät tyypillisesti suunnittelun lähiympäristössä. Arviointiselostuksessa tulee kuvata hankkeesta aiheutuvat maankäytön rajoitukset sekä mahdolliset ristiriidat nykyisen ja suunnittelun maankäytön kesken. Vaikutukset

suunnittelualueella ja sen lähiympäristössä tulee tarkastella vaikutusalueen osalta. Vaikutusten merkittävyyden arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota suunnittelualueella olevien maankäyttömuotojen seudulliseen arvoon ja harvinaisuuteen. Kuulemispalautteessa nousi esiin Napapiirin alueen matkailutoiminnan huomioiminen. Hankkeen yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön kohdistamia vaikutuksia tulee arvioida myös maakunnallisten ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumisen kannalta. Vaikutusarviointit tulee laatia asiantuntija-arviona.

Yhteysviranomaisen katsoo, että valo- ja ilmakuvat ovat hyviä aineistoja maankäyttöön liittyvien vaikutusten arvioinnissa ja ne mahdollistavat paremmin myös laadullisen arvioinnin verrattuna matemaattiseen tietoon. Havainnollistamiseen ja karttoihin on syytä panostaa. Erityisesti asutus tulee ottaa huomioon vaikutusten arvioinnissa. Arvioinnissa tulee hyödyntää saatua palautetta, mutta myös paikallisten maankäytön suunnittelijoiden ja muiden alueen toimijoiden haastattelut voisivat antaa arvokasta tietoa vaikutusten arviointiin.

Maa- ja kallioperä sekä luonnonvarojen käyttö

Yhteysviranomaisen katsoo, maa- ja kallioperään kohdistuvien vaikutusten merkittävyys on epävarma ja vaikutukset voivat muodostua merkittäviksi. Tien rakentaminen on mittava maanrakennustyömaa ja rakentaminen voi edellyttää maamassojen vaihtamista. Arviointiselostuksessa tulee arvioida rakentamisen yhteydessä poistettavien erilaisten maa-ainesten määrä, käsittely tai hyödyntäminen, mahdolliset läjitysalueet hankealueella tai muualla sekä niiden aiheuttamat vaikutukset. Arviointiselostuksessa tulee esittää arvio hankkeen rakentamisvaiheessa tarvittavien erilaisten maa-ainesten määrästä ja laadusta sekä niiden saatavuudesta.

Arviointiohjelman mukaan valtatie 4 läheisyyteen välillä Hirvas-Apukka sijoittuu yhteensä 48 Maaperän tilan tietojärjestelmän (MATTI-järjestelmän) kohdetta. Yksi kohteista sijoittuu tielinjaukselle ja arviointiohjelman mukaan kyseisen kohteen maaperä tullaan puhdistamaan. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että järjestelmään merkittyjen kohteiden tiedot eivät välttämättä ole kaikilta osin ajantasaiset eikä järjestelmän kautta saatava tieto ole välttämättä riittävää oleellisten kohteiden tunnistamiseen. Järjestelmään merkityn MATTI-kohteen sijaintipiste ei kerro kohteen laajuutta tai kuinka monen kiinteistön alueelle kohde sijoittuu. Ilman kohdetta koskeviin asiakirjoihin tutustumista ei välttämättä ole mahdollista saada oikeaa käsitystä kohteiden vaikutuksista. Lisäksi MATTI-järjestelmästä voi puuttua hankkeen kannalta olennaisia kohteita ja mahdollisten pilaantuneiden maiden selvittämiseen sekä mahdollisen pilaantuneisuuden arviointiin käytettävän tiedon keräämiseen tulee käyttää myös muita tietolähteitä. MATTI-järjestelmää ylläpidetään jatkuvaluonteisesti, jolloin tiedot on hyvä tarkistaa hankkeen suunnittelun edetessä. MATTI-kohteiden tarkemmat tiedot ja kohteisiin liittyviä asiakirjoja voi pyytää Lupa- ja valvontaviraston kirjaamosta tietopyynnöllä.

Happamien sulfaattimaiden esiintymistodennäköisyys on paikoin suuri tieosuudella Hirvas-Alakorkalo. Niiltä tiehankkeen osuuksilta, joiden osalta on tehty havainnot happamista sulfaattimaista, on hyvä tehdä jo tässä vaiheessa maaperätutkimukset.

Arviointiohjelmassa on tunnistettu rakentamisen aikainen riski räjähteille osuudella Napapiiri-Apukka. Yhteysviranomaisen toteaa, että maaperässä voi esiintyä myös räjähteistä johtuvia haitta-aineiden pitoisuuksia. Alueilla tulee varautua maaperän pilaantuneisuustutkimuksiin, ja mahdolliset havaittavat pilaantuneet maat tulee huomioida hankkeen suunnittelussa.

Muut ympäristövaikutukset

Arviointiohjelman mukaan vaikutukset **ilmanlaatuun** eivät todennäköisesti muodostu merkittäviksi, koska vaikutukset nykytilanteessa ovat vähäisiä ja valtatie parantaminen osittain uuteen maastokäytävään vähentää potentiaalisten haitankärsijöiden määrää. Yhteysviranomaisen pyytää huomioimaan Rovaniemen kaupungin lausunnossa esiin nostetut asiat kuten puutteet tunnistetuissa herkissä kohteissa arviointiohjelmassa, mikä aiheuttaa epävarmuutta oletukseen vähäisistä vaikutuksista. Herkät kohteet tulee tarkistaa Rovaniemen kaupungilta ja huomioida arvioinnissa. Hankkeen rakentamisen aikaisia vaikutuksia ilmanlaatuun ei ole arviointiohjelman kappaleessa 5.4 kuvattu tai huomioitu. Hankkeen rakentamisvaiheessa aiheutuu pölyä ja pienhiukkasia kaivettaessa ja käsiteltäessä maa-aineksia. Arviointiohjelmassa esitetyn lisäksi hankkeen rakentamisen aikaiset vaikutukset ilmanlaatuun tulee arvioida ja esittää tarvittaessa lieventämistoimet, joilla haitallisia vaikutuksia voidaan vähentää.

Arviointiohjelman mukaan **poronhoitoon** ei todennäköisesti kohdistu merkittäviä vaikutuksia. Yhteysviranomaisen yhtyy arviointiohjelmassa esitettyyn näkemykseen, että tässä hankkeessa vaikutukset poronhoitoon eivät todennäköisesti muodostu YVA-lain näkökulmasta kovin merkittäviksi, mutta pyytää huomioimaan saadun kuulemispalautteen. Vaikka vaikutukset poronhoitoon eivät nousisi YVA-lain tarkoittamalla tavalla merkittäviksi, yhteysviranomaisen suosittelee arvioimaan vaikutukset sillä tarkkuudella, että voidaan todeta, aiheutuuko hankkeesta huomattavaa haittaa poronhoidolle (poronhoitolain 2 §:n 2 mom.). Hankkeen keskeiset vaikutusmekanismit poronhoitoon tulee YVA-menettelyssä tunnistaa ja arvioida, jotta niiden merkittävydestä saadaan varmuutta ja myös hankkeen kannalta oleellisia lievennyskeinoja tulee pohtia arviointiselostuksessa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankealueen pohjavesiolosuhteiden nykytilan kuvaus on arviointiohjelmaa varten riittävä ja yhtyy arviointiohjelmassa esitettyyn näkemykseen siitä, että **pohjavesiin kohdistuvat vaikutukset** eivät ole hankkeessa todennäköisesti merkittäviä. Arviointiohjelman mukaan hankealueella sijaitsee kuitenkin vesilain (VL 2 luku 11 §) nojalla suojeltuja vesiluontotyyppisiä, kuten lähteitä. Yhteysviranomaisen korostaa maastoinventointien tärkeyttä, sillä olemassa olevat aineistot (esimerkiksi peruskartta) ovat riittämättömiä lähteiden osalta. Lapin alueella on runsaasti luonnontilaisia lähteitä, lähteikköjä, lähdepuroja ja tihkupintoja, joita ei ole merkitty olemassa oleviin aineistoihin. Vaikutusten arviointia tulee tehdä vesilain nojalla suojeltujen luonnontilaisten lähteiden ja niihin mahdollisesti liittyvien vesilain mukaisten poikkeamistarpeiden osalta.

Yhteysviranomaisen näkee, että laaja-alaista tärinä tai runkomeluselvitystä ei tarvitse tehdä. Arviointiselostuksessa tulee kuitenkin esittää maaperätietoihin liittyvät riskiarviot

tärinä ja runkomeluvaikutusten leviämisestä tielinjan välittömässä läheisyydessä oleviin altistuviin kohteisiin.

Arviointiselostukseen tulee lisätä riskinhallintaa koskeva kappale, johon tulee sisällyttää rakentamisen ja käytönaikaiset mahdolliset riskit onnettomuuksille ja niistä mahdollisesti aiheutuville vaikutuksille ihmisille ja ympäristöön.

4.4 Arviointimenettelyn ja siihen liittyvän osallistumisen järjestäminen

Arviointiohjelmassa on kuvattu tiiviisti arviointimenettely ja sen vaiheet, alustava aikataulu sekä tiedot YVA-menettelyn osallistumisesta ja vuorovaikutuksesta. Arviointiohjelman mukaan Lapin elinvoimakeskus ylläpitää hankkeelle verkkosivuja, mutta verkkosivun osoite ei käy ilmi arviointiohjelmasta. Tiehankkeiden yleissuunnitelmiin liittyen on jo järjestetty yleisötilaisuuksia ja asukastyöpajoja ja saatua kuulemispalautetta hyödynnetään YVA-menettelyssä. Poronhoitolain 53 §:n mukaiset neuvottelut on järjestetty Palojärven ja Poikajärven paliskuntien kanssa Hirvas-Alakorkalo ja Napapiiri-Apukka yleissuunnitelmien yhteydessä vuonna 2025. Tiesuunnitelmien laatimisen yhteydessä pidetään myös Poronhoitolain mukaiset neuvottelut, joihin yhdistetään YVA-menettelyyn liittyvät neuvottelut paliskuntien kanssa. Yhteysviranomaisen mukaan YVA-menettelyn vuorovaikutus on suunniteltu riittävällä tavalla.

4.5 Arviointiohjelman laatijoiden pätevyys

Arviointiohjelman laadintaan osallistuneen työryhmän kokoonpano on esitetty taulukossa, johon on koottu tiedot osallistuneista henkilöistä, vastuualueesta ja kokemusvuosista. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeesta vastaavalla on ollut käytössä riittävä asiantuntemus arviointiohjelman laatimiseen.

4.6 Hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat

Arviointiohjelmassa on esitetty suunnitelmat, luvat ja päätökset lyhyesti. Arviointiselostuksessa ne tulee selittää tarkemmin.

Yhteysviranomaisen huomauttaa, että ympäristöluvan osalta toimivaltainen viranomaisen on lähtökohtaisesti kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, mutta ympäristönsuojelulain 34 §:n mukaisissa tapauksissa toimivaltainen viranomaisen on Lupa- ja valvontavirasto.

Kuten arviointiohjelmassa todetaan, maa- ja kiviaineksen otto leikkauksissa edellyttää maa-aineslupaa ja ylijäämämaa-aineksen sijoittaminen ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa. Yhteysviranomaisen muistuttaa, että maa-aineksia ei saa läjittää maa-ainesten ottoalueille ilman ympäristönsuojeluviranomaisen lupaa. Maankaatopaikat puolestaan edellyttävät ympäristöluvan. Ylijäämämaita voidaan käyttää maarakentamisessa ilmoituksella ympäristönsuojeluviranomaiselle. Pilaantuneen maaperän puhdistamisesta tehtävä ilmoitus tulee toimittaa Lupa- ja valvontavirastoon arviointiohjelman taulukkoon 4.1 merkityn Rovaniemen kaupungin sijasta.

Arviointiselostuksessa tulee tunnistaa kaikkien luonnonsuojelulain mukaisten lupamenettelyiden tarve ja toimivaltaiset viranomaiset. Arviointiohjelmassa on todettu, että luonnonsuojelulain mukaiset lupamenettelyt voivat olla tarpeen lähinnä lapinleikkihavaintojen vuoksi. Yhteysviranomainen huomauttaa, että hankkeen vaikutusalueella esiintyy myös mm. laaksoarhoa, joka on silmällä pidettävä (NT), rauhoitettu (LSL 69 § ja 74 §) ja kuuluu luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteeseen IV (b). Luontodirektiivin liitteen IV (b) lajit ovat tiukasti suojeltuja (LSL 78 §, LSA 9 § liite 7), eivätkä ne siten kuulu luonnonsuojelulain 82 §:n mukaisen yleispoikkeuksen piiriin. Tiukasti suojeltujen lajien esiintymien hävittäminen on kielletty ilman Lupa- ja valvontaviraston myöntämää poikkeuslupaa (LSL 83 §).

Arviointiohjelmassa todetaan, että vesistöjä ylittävien siltojen vuoksi tarvitaan vesilupaa ja Tuomivaaran lähteikköjen vuoksi vesilain mukaista poikkeamislupaa. Yhteysviranomainen korostaa, että vaikutusten arvioinnissa tulee selvittää kaikki vaikutusalueelle sijoittuvat vesilain nojalla suojellut luontotyypit ja tunnistaa, milloin hankkeen toimenpiteet ovat luonteeltaan sellaisia, että poikkeamista vesilain mukaisesta vaarantamiskiellosta on tarpeen hakea.

Yhteysviranomainen korostaa, että hankkeen suunnittelussa tulee selvittää valtatie linjausvaihtoehtoja luonnonsuojeluarvojen ja vesilain suojelemien kohteiden säilyttämiseksi.

4.7 Selvitysten yhteensovittamisen mahdollisuudet muissa laeissa edellytettyjen selvitysten kanssa

Yhteysviranomainen yhtyy arviointiohjelmassa esitettyyn näkemykseen, ettei luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen Natura-arviointi tässä hankkeessa ole tarpeen. Johtopäätöstä on perusteltu arviointiohjelmassa mm. rakentamistoimien pienimuotoisuudella sekä niiden sijoittumisella alueille, joilla ei esiinny kyseisen Natura-alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja.

Luontoselvityksiä tehdään sekä YVA-menettelyn että tiesuunnitelmien tarpeisiin liittyen. Hankkeen liittymistä kaavoitukseen on käsitelty kaavoitusta koskevassa kappaleessa.

5 Arviointiohjelmalausunnon toimittaminen ja siitä tiedottaminen

Yhteysviranomainen toimittaa lausuntonsa sekä kopiot arviointiohjelmasta saamistaan lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle. Lausunto toimitetaan samalla tiedoksi asianomaisille viranomaisille.

Arviointiohjelmalausunto on nähtävillä ymparisto.fi-palvelussa osoitteessa:
www.ymparisto.fi/vt4-Hirvas-Apukka-YVA.

6 Suoritemaksu, sen määräytyminen ja maksua koskeva oikaisumahdollisuus

Suoritemaksu on 9 000 euroa.

Arviointiohjelmasta annettavasta yhteysviranomaisen lausunnosta perittävä maksu on määritelty hankkeen vaatiman työmäärän mukaisesti (11 - 17 henkilötyöpäivää). Maksu määräytyy Lupa- ja valvontaviraston maksuista annetun asetuksen perusteella.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että lausunnosta perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua Lupa- ja valvontavirastosta kuuden kuukauden kuluessa tämän lausunnon antamispäivästä.

7 Sovelletut säännökset

- Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) 8, 16 ja 18 §
- Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) 3 §
- Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8 §
- Valtioneuvoston asetus (1177/2025) Lupa- ja valvontaviraston maksullisista suoritteista vuonna 2026 1 §.

Arviointiohjelmalausunnon valmisteluun ovat osallistuneet seuraavat lupa- ja valvontaviraston asiantuntijat: Hannu Raasakka alueidenkäyttöyksiköstä, Heli Lehvola luonnonsuojeluyksiköstä, Larri Liikonen ja Anna-Kaisa Puhakka yhdyskunnat ja infra - yksiköstä, Anne Lindholm ja Jukka Ylikörkkö vesien- ja merenhoidon yksilöstä sekä Päivi Karhunen vesiympäristöyksiköstä.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Pia Jaakola ja ratkaissut ylitarkastaja Niklas Virkkala.

Liitteet

Maksua koskeva oikaisuvaatimusosoitus
Liite 1 Arviointiohjelmasta saadut lausunnot

Jakelu

Lapin elinvoimakeskus
Sitowise Oy

Tiedoksi

Lausunnon antajat (sähköisesti)

Lausunto
28.5.2026
Dnro LVV-U/32264/2026
Julkinen

Lupa- ja valvontavirasto

Postiosoite: PL 20, 13035 LVV

Puhelinvaihte: 0295 254 000

kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi

Tämä asiakirja LVV-U/32264/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/32264/2026 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Jaakola Pia 29.05.2026 10:20

Ratkaisija Virkkala Niklas 29.05.2026 10:21

Suoritemaksua koskeva oikaisuvaatimusohje

1 Oikaisuviranomaisen

Tässä päätöksessä määrättyyn suoritemaksuun saa hakea oikaisua kirjallisesti Lupa- ja valvontavirastolta.

2 Oikaisuvaatimuksen tekoaika

Kirjallinen oikaisuvaatimus on tehtävä **kuuden kuukauden** (6 kk) kuluessa maksun määräämisestä (päätöksen tekopäivä). Määräaikaa laskettaessa päätöksen tekopäivää ei oteta huomioon. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto, juhannusaatto tai arkilauantai, oikaisuvaatimuksen tekoaika päättyy ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

3 Oikaisuvaatimuksen toimittaminen

Oikaisuvaatimus osoitetaan Lupa- ja valvontavirastolle ja **toimitetaan Lupa- ja valvontaviraston asiointiosoitteeseen**, joka näkyy tämän asiakirjan lopussa.

Oikaisuvaatimuskirjelmän voi toimittaa henkilökohtaisesti tai asiamiehen tai muun laillisen edustajan toimesta. Omalla vastuullaan kirjelmän voi lähettää postitse, sähköpostitse, telekopiona tai lähetin välityksellä. Oikaisuvaatimuksen on oltava perillä Lupa- ja valvontavirastossa viimeistään oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen klo 16.15.

4 Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava

- oikaisuvaatimuksen tekijän nimi ja kotikunta
- jos oikaisuvaatimuksen tekijän puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos oikaisuvaatimuksen laatijana on muu henkilö, myös tämän henkilön nimi ja kotikunta on ilmoitettava
- postiosoite, puhelinnumero ja sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset oikaisuvaatimuksen tekijälle voidaan toimittaa
- päätös, jonka suoritemaksusta vaatimuksessa on kyse, asiatunnuksineen
- millaista oikaisua suoritemaksuun vaaditaan; sekä
- perusteet, joilla oikaisua vaaditaan

4.1 Oikaisuvaatimuksen liitteet

Oikaisuvaatimukseen on liitettävä

- Lupa- ja valvontaviraston päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- mahdolliset asiakirjat, joihin oikaisuvaatimuksen tekijä vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä jo aikaisemmin ole toimitettu viranomaiselle

- asiamiehen valtakirja, ellei tämä ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa (715/2011) tarkoitettu luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja eli ns. lupalakimies

Jos viranomaiselle toimitetussa sähköisessä asiakirjassa on selvitys asiamiehen toimivallasta, asiamiehen ei tarvitse toimittaa valtakirjaa. Viranomaisen voi kuitenkin määrätä valtakirjan toimitettavaksi, jos viranomaisella on aihetta epäillä asiamiehen toimivaltaa tai sen laajuutta (Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 9 § (534/2016)).

4.2 Allekirjoitus

Oikaisuvaatimuksen tekijän, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava oikaisuvaatimuskirjelmä.

Viranomaiselle saapunutta sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä (Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 9 § (534/2016)).

Lupa- ja valvontavirasto

Postiosoite: PL 20, 13035 LVV

Puhelinvaihe: 0295 254 000

kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi

Salassa pidettäviä asiakirjoja ei tule toimittaa tavallisena sähköpostina, vaan ne tulee toimittaa turvasähköpostia käyttäen (<https://turvaviestilvv.fi>).

Käyntiosoite: Yliopistonkatu 38, 33100 Tampere

Muut toimipaikkojen osoitteet löytyvät lvv.fi